

O'ZBEKISTON SHAROITIDA QURILAYOTGAN TURAR-JOY BINOLARINING ENERGIYA KO'RSATKICHLARINI OSHIRISH

Arifjonova N. Sh.

Toshkent arxitektura-qurilish instituti magistranti

Kalit so'zlar: Texnologiya, temir-beton, zamonaviy, monolin, energiya, izolyatsiyalangan, qurilish, turar-joy, ta'minot.

Ko'pchilik ishlab chiquvchilar binolarga yuqori energiya samaradorligi sinflarini belgilash imkonini beruvchi zamonaviy va amaliy qurilish materiallarini afzal ko'rmaydi. Ammo energiya samaradorligi talablariga to'liq javob beradigan uylarni qurish uchun allaqachon mavjud bo'lgan texnologiyalarni eslatib o'tish kerak. Prinsip juda oddiy: qattiq qolipli polistirol ko'pikli bloklardan foydalangan holda, mutaxassislar devorni yig'adilar, mustahkamlaydilar va betonlaydilar, natijada ikki tomonlama izolyatsiyalangan temir-beton monolit hosil bo'ladi. Texnologiyaning afzalliklari shundaki, qurilish imkon qadar tezroq amalga oshiriladi va katta miqdordagi mablag' sarflashni nazarda tutmaydi. Bundan tashqari, kelajakda bu isitish xizmatlari uchun to'lovni kamaytirishga aylanadi.

Binolarning energiya sarfini tejash va uy-joy kommunal xizmatlariga xizmat ko'rsatish xarajatlarini kamaytirish uchun ular nafaqat jabhalarni izolyatsiya qilish, balki binolarni avtomatlashtirilgan issiqlik punktlari bilan jihozlash, eski oyna bloklarini almashtirish va zamonaviy ta'minot va egzoz tizimlaridan foydalanishga murojaat qilishadi.

Binoning energiya samaradorligining joriy darajasi aniqlangach, uni yaxshilash ishlari boshlanadi. Shu maqsadda optimallashtirish amalga oshiriladi:

- shamollatish tizimlari va konditsionerlar;
- termal uskunalari;
- ob'ektning energetika tizimlari;
- yoritish uskunalari;
- past kuchlanishli qurilish tizimlari.

Optimallashtirish nafaqat oddiy jihatlarga tegishli. Bu butun tizimning faoliyatini qayta tashkil qiladi. Yoritish uskunalari optimallashtirishda, bu faqat eski lampalarni tejamkorroq ishlaydigan yangilar bilan almashtirish emas. Yoritish moslamalarini avtomatlashtirish, binolarni yoritishning zarur darajasini hisoblash va uning bir xil taqsimlanishini shakllantirish ishlari olib borilmoqda. Ular alohida mavjudlik yoki harakat sensorlarini o'rnatish bilan mahalliy turdagi uskunalarni, shuningdek, apparat o'lchovlari tufayli xonada faollik mavjudligi to'g'risidagi ma'lumotlar, shuningdek, faollik darajasi to'g'risidagi joriy ma'lumotlar ko'rsatiladigan kengaytiriladigan tizimlarni optimallashtiradi. Ushbu ma'lumotlarga asoslanib, boshqaruvchi chiroqlarni yoqish, xiralashtirish yoki o'chirishga qaror qiladi. Qoida tariqasida, bunday qurilmalar bir qismidir umumiy tizim BMS ob'ekti.

Energiya monitoringi va barcha komponentlarni optimallashtirish tugallangandan so'ng, binolarning energiya samaradorligi sinflari tayinlanadi.

Binoga energiya samaradorligi sinfini belgilash uchun shartli kunlar soniga bog'liq bo'lgan asosiy koeffitsient qo'llaniladi. isitish mavsumi va o'rtacha yillik havo harorati. Har bir shahar uchun alohida koeffitsient yaratiladi. 2016 yil 1 yanvardan boshlab energiya samaradorligi B sinfidan past bo'lgan binolarni foydalanishga topshirish taqiqlanadi. Agar bir yoki ikki yil o'tgach, ob'ektning energiya samaradorligi loyihada ko'zda tutilganidek bir xil bo'lmasa, aholining sudda ishlab chiqaruvchi bilan ishlashni boshlash uchun barcha asoslari bor. Binolarning energiya samaradorligi sinflari olingan og'ish qiymati standart parametrlarning tegishli ma'lumotlar jadvali bilan solishtirilgandan so'ng aniqlanadi. Energiya ta'minoti tashkiloti ekspluatatsion javobgarlik chegarasida kontakt aloqalarining holati uchun javobgardir. Uy-joy qurilishining zamonaviy tendensiyalaridan biri qurilishi rejalashtirilayotgan uylarning qulayligi, ekologik va energiya samaradorligini hisobga olgan holda loyihash va qurish ishlarini olib borishdir.

O'zbekiston sharoitida qurilayotgan turar-joy binolarining energiya ko'rsatkichlarini oshirish shu kabi yo'llar bilan amalga oshiriladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Asatov NU The role of modern technologies in the construction of buildings and structures // Academy. - 2020. - No. 12 (63).
2. Decree of the President of the Republic of Uzbekistan dated November 14, 2018 No PF-5577 "On additional measures to improve the state regulation of the construction industry."
3. Ashrabov AA, Sagatov B. U. On stress transmission through cracks in reinforced concrete elements. - 2016. - No. 7-2. - S. 41-45.
4. Bakhodir S., Mirjalol T. Development of diagram methods in calculations of reinforced concrete structures // Problems of Architecture and Construction. - 2020. -T. 2. - No. 4. - S. 145-148.
5. Matniyazov BI, Berdiev OO Calculation of effectively-reinforced thin conical domes of shells with a prestressed support ring // Young Scientist. - 2016. -No. 7-2. - S. 61-64
6. Sagatov B. Carbon fiber polymer fiber materials for reinforcing reinforced concrete beams // Archive of Scientific Publications JSPI. - 2020.